

Voorstel college van burgemeester en wethouders

Openbaar	: Nee, uitgesteld openbaar na 19 december 2025
Datum vergadering	: 16 december 2025
Kenmerk	: Z147399/ D000761
Portefeuillehouder	: J.T. Puijk
Onderwerp	: Besluit actualisatie governance SDA
Speerpunt coalitie	: Samen leven, werken en ontmoeten in een gezonde leefomgeving

Kernboodschap

Het college van B&W van Bronckhorst wordt voorgesteld kennis te nemen van het rapport 'Actualisatie governance Sociaal Domein Achterhoek' en het bijbehorende advies. Op basis van dit advies wordt geconstateerd dat de bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) de meest geschikte samenwerkingsvorm is voor de regionale uitvoering van taken binnen het Sociaal Domein Achterhoek (SDA).

Voorstel

1. Kennis te nemen van het rapport 'Actualisatie governance Sociaal Domein Achterhoek' en het bijbehorende advies, aanbevelingen en overwegingen;
2. Te kiezen voor een bedrijfsvoeringsorganisatie en hiervoor een regeling voor te bereiden (artikel 8 lid 3 Wet gemeenschappelijke regelingen) voor de uitvoering van de volgende regionale taken:
 - a. Inkoop maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo.
 - b. Contract- en leveranciersmanagement maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo.
 - c. Toezicht op gecontracteerde zorgaanbieders, PGB's en individuele overeenkomsten
 - d. Wettelijke taken op het gebied van jeugdhulp, waaronder de Regionale Expertisetafel, Jeugdbeschermingstafel en de niet wettelijke Regionale Toeleidingstafel.
3. Het Directeurennetwerk Achterhoek (DNA) aan te wijzen als opdrachtgever voor het vervolgproces en de stuurgroep op te heffen;

4. Eventuele overschrijdingen op het voorbereidingsbudget (categorie: 'Doorontwikkeling toekomstbestendige organisatie' SDA-begroting) evenredig te verdelen over de gemeenten;
5. De gemeenteraad, na besluitvorming in alle colleges van de acht Achterhoekse gemeenten, te informeren middels bijgevoegde actieve informatie.

Inleiding

De acht Achterhoekse gemeenten (Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk) werken reeds samen op het gebied van inkoop, contract- en leveranciersmanagement en toezicht voor Jeugd en Wmo. Met het oog op nieuwe wettelijke eisen en de wens om de samenwerking te versterken, is de huidige governancevorm herzien.

Om te komen tot een voor de Achterhoek passende gemeenschappelijke regeling (GR), is er door een expert onderzocht wat voor onze gemeenten de meest passende vorm zou zijn. Alle colleges van B&W hebben zich vooraf gecommitteerd aan de uitkomsten van dit advies. De komende periode wordt de regeling voor de BVO uitgewerkt op grond van artikel 8, lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarbij worden onder meer de taken, financiële afspraken en stemverhoudingen vastgelegd.

Eind 2022 is door het Directeuren Netwerk Achterhoek (hierna: DNA) een opdracht geformuleerd om de samenwerking Sociaal Domein Achterhoek (hierna: SDA) te actualiseren. Hiertoe is in 2023 een proces doorlopen waarbij is ingegaan op de vraag hoe te komen tot een toekomstbestendige samenwerking die de benodigde robuustheid in bedrijfsvoering en wendbaarheid in regionale samenwerking ondersteunt. Hierbij is eveneens naar de (bestuurlijke) governance gekeken. Eind 2023 heeft dit geleid tot het rapport 'Actualisatie samenwerking sociaal domein Achterhoek – Pré-advies t.b.v. passende governance (adequaate en robuust) m.b.t. Sociaal Domein Achterhoek'.

In het voorjaar 2024 zijn drie werkconferenties gehouden (8 maart, 21 maart en 5 april 2024). Naar aanleiding van de laatste werkconferentie bestond behoefte om gemeenten beter aangehaakt te krijgen. Daarom is er gekozen om een gecombineerde stuurgroep in te richten vanuit wethouders, gemeentesecretarissen en managers sociaal domein. Randvoorwaarde daarbij was de vertegenwoordiging van alle Achterhoekse gemeenten. De stuurgroep heeft vervolgens een bestuurlijke opdracht gegeven aan drie ambtelijke werkgroepen, te weten de werkgroepen Contract- en leveranciersmanagement (CLM), Financiën en Capaciteit (FinCap) en Impact. De werkgroep CLM heeft zich gebogen over het takenpakket van de nieuwe gemeenschappelijke regeling. De wijze van financiële bekostiging is besproken in de werkgroep FinCap. Tot slot heeft de werkgroep Impact de governance mogelijkheden beoordeeld.

Vanaf 1 januari 2026 treedt de 'Wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg' in werking. Op 1 januari 2027 moet de Achterhoek, als voortvloeisel uit die wet, een gemeenschappelijke regeling hebben opgericht voor de uitvoering van specifieke taken uit de jeugdhulp. Om tot een gedegen en gedragen besluit te komen, hebben de Achterhoekse gemeenten extern advies ingewonnen. Inmiddels hebben we het advies ontvangen en wordt ons geadviseerd een bedrijfsvoeringsorganisatie op te richten.

Afstemming

Dit voorstel is besproken met wethouder Puijk en afgestemd met cluster Zorgen en Leren.

Beoogd effect

Starten met het inrichtingsproces van een nieuwe besturingsvorm van de regionale samenwerking op het Sociaal Domein

Argumenten

1.1 Alle colleges van B&W in de Achterhoek hebben zich gecommitteerd aan het advies. Kort voor het zomerreces hebben alle colleges van B&W besloten om een extern advies in te winnen betreffende de meest passende governancevorm voor de regionale samenwerking Sociaal Domein Achterhoek (RSSDA). In hoofdstuk 5 van de bijgevoegde rapportage wordt een bedrijfsvoeringsorganisatie geadviseerd.

2.1 *Het extern advies oordeelt dat de bedrijfsvoeringsorganisatie de meest passende governancevorm voor de regionale samenwerking Sociaal Domein Achterhoek (RSSDA) is.*

Vanaf de zomer heeft de externe adviseur op basis van bestaande informatie tot zich genomen, waarna een startgesprek heeft plaatsgevonden met de ambtelijk opdrachtgever en projectleiders om zodoende goed voorbereide interviews af te nemen met de acht bestuurders (soms aangevuld met een gemeentesecretaris). Op basis van alle vergaarde informatie heeft de externe adviseur op 30 oktober 2025 geoordeeld dat de bedrijfsvoeringsorganisatie de meest passende vorm van samenwerken is. In afbeelding 1 is de beoordeling van de uitgangspunten kernachtig weergegeven. Hieronder gaan we kort in op het extern advies.

De visie van de externe adviseur op dergelijke vraagstukken is dat er een balans gezocht moet worden tussen inhoud, proces en relatie. Inhoud over de specifieke items van de governance vorm GR Centrumgemeente en GR Bedrijfsvoeringsorganisatie.

Beoordeling |

	Openbaar Lichaam	Centrum-gemeente Regeling	Bedrijfs-voerings-organisatie
• Samenwerkingsvorm die past bij het takenpakket SDA	+/-	+	+
• Toekomstbestendige samenwerking	+/-	+/-	+
• Gelijkwaardige samenwerking (zachte kant, vertrouwen)	+	+/-	+
• Slagvaardige samenwerking, minimale bestuurlijke drukte	+/-	+	+/-
• Borging democratische legitimiteit (positie gemeenteraden)	+	+/-	+
• Zo min mogelijk stijging in kosten	-	+/-	+/-

Afbeelding 1: Beoordeling extern advies

De vergelijking van de twee samenwerkingsvormen laat zien dat de Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) het beste aansluit bij de geformuleerde uitgangspunten. Deze vorm scoort positief op toekomstbestendigheid, gelijkwaardigheid en democratische legitimiteit, doordat alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd zijn in een gezamenlijk bestuur. Dat bevordert onderling vertrouwen, transparantie en een evenwichtige besluitvorming. Ook in situaties waarin de samenwerking onder druk staat, biedt de BVO een heldere en stabiele governancestructuur.

De centrumgemeenteregeling (CR) scoort goed op slagvaardigheid: er is één centrumgemeente die de uitvoering verzorgt, waardoor besluitvorming en uitvoering snel kunnen plaatsvinden en bestuurlijke drukte wordt beperkt. Daar staat tegenover dat de CR minder goed scoort op gelijkwaardigheid en democratische legitimiteit. Het beeld kan ontstaan dat de centrumgemeente de koers bepaalt, waardoor de betrokkenheid en invloed van andere gemeenten beperkter is.

De BVO wordt daarmee als het meest evenwichtige en toekomstgerichte samenwerkingsmodel gezien, terwijl de CR vooral sterk is in efficiëntie en uitvoeringskracht. De kosten van de CR en de BVO liggen naar verwachting op een vergelijkbaar niveau.

In hoofdstuk 5 van de rapportage vindt u de beoordeling op het advies.

2.2 In een eerder stadium is besloten de bestaande taken over te hevelen van het Regionale Team uit Doetinchem naar de nieuwe organisatie.

De Achterhoekse gemeenten werken samen op basis van de Samenwerkingsovereenkomst Sociaal Domein Achterhoek (SDA). Binnen deze samenwerking voeren zij gezamenlijk taken uit op het gebied van inkoop, contractmanagement en toezicht voor Jeugdzorg en Wmo.

De acht gemeenten delen de ambitie om de governance van de samenwerking te versterken, mede om te voldoen aan de robuustheidseis uit de wet 'Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg'. Voor alle gemeenten geldt daarbij het huidige takenpakket, uitgevoerd door Sociaal Domein Achterhoek (Team Regionale Samenwerking SDA) als uitgangspunt. Dit is een gedeeld vertrekpunt en een bestendinging en versterking van de samenwerking is een gedeelde ambitie.

3.1 De rapportage geeft naast een advies ook enkele aanbevelingen en overwegingen.

In de rapportage wordt onder andere aanbevolen om de Directeurennetwerk Achterhoek (DNA) aan te wijzen als opdrachtgever van het vervolgproces en de stuurgroep op te heffen. Het is raadzaam om deze opdracht formeel te bevestigen middels dit collegebesluit, zodat hier geen misverstanden over gaan bestaan.

Daarnaast worden een aantal aanbevelingen gedaan op de uitvoering en voornamelijk organisatorische achtergrond hebben. De opdracht aan het DNA is om deze aanbevelingen en overwegingen mee te nemen in het vervolgproces. Belangrijk onderdeel hiervan is het opstellen van het bedrijfsplan (businesscase).

4.1 Het uitwerken van het bedrijfsplan (businesscase) en onderliggende zaken kunnen leiden tot overschrijdingen op het budget.

Voor het jaar 2025 is € 92.991,- en voor het jaar 2026 is € 95.539,- begroot als voorbereidingskosten. Vooralsnog is er geen reden om aan te nemen dat er overschrijdingen zullen plaatsvinden. Indien het budget toch wordt overschreden is het voorstel om deze evenredig te verdelen over de gemeenten.

5.1 De gemeenteraad heeft een formele positie bij de oprichting van een gemeenschappelijke regeling en dient hierover geïnformeerd te worden.

De gemeenteraden hebben een formele bevoegdheid omtrent de oprichting van een gemeenschappelijke regeling (zienswijze: artikel 1 lid 3 Wgr en toestemming verlenen/onthouden: artikel 1 lid 4 Wgr). Gezien dit feit is het wenselijk de raad op voorhand te informeren.

Kanttekeningen

2.1 Afstemming om tot een gedragen regeling te komen vraagt op bestuurlijk en ambtelijk niveau tijd.

In de nog op de stellen regeling voor een bedrijfsvoeringsorganisatie wordt onder andere omschreven wat de taken, stemverhouding en de financiële verdeling zal gaan worden van de samenwerking Dit zijn keuzes die vragen om tijd voor een gedegen afstemming. Tegelijkertijd zijn in de voorbereiding hierop al enkele ambtelijke werkgroepen aan de slag geweest om hier een goed beeld van te krijgen.

Kosten, baten en dekking

De voorbereidingskosten voor de realisatie van een nieuwe governancestructuur cq. nieuwe gemeenschappelijke regeling zijn in de SDA-begroting (categorie: 'Doorontwikkeling toekomstbestendige organisatie') voor het jaar 2025 € 92.991,- en voor het jaar 2026 € 95.539,- begroot.

Hiermee heeft het voorliggende collegevoorstel geen financiële effecten op de gemeentelijke begroting. De kosten voor de voorbereiding van het bedrijfsplan, organogram, taakafbakening, reglement van orde, organisatiebesluit, bijdragebesluit, een verordening voor financieel beheer, mandaatbesluiten en dienstverleningsovereenkomsten zijn gedekt.

Bij de daadwerkelijk overgang van samenwerkingsovereenkomsten naar de nieuwe organisatie van een bedrijfsvoeringsorganisatie zullen extra kosten gemoeid zijn. Te denken valt onder andere aan het inregelen ICT, HRM, archivering, privacy- en informatiebeveiligingsbeleid en verzekeringszaken. De arbeidscontracten van team Team Regionale Samenwerking SDA zal moeten worden overgeplaatst van de gemeente Doetinchem naar de nieuwe organisatie, wat de nodige ontvlechtingskosten met zich mee zullen brengen.

De nog te maken kosten zullen inzichtelijk worden gemaakt in het nog op te stellen bedrijfsplan die tegelijkertijd met de ontwerpregeling ter besluitvorming aan het college zal worden voorgelegd.

Uitvoering

We gaan uit van de start van de voorbereiding na besluitvorming in de colleges over de gewenste nadere uitwerking van de BVO. De verwachting is dat dit leidt tot het jaar 2026 als voorbereidingsjaar gericht op de start op 1-1-2027.

Evaluatie

Geen

Bijlagen

1. Actieve informatievoorziening (uitgesteld openbaar)
2. Rapport bindend advies (uitgesteld openbaar)